

TISKOVÁ ZPRÁVA

MODEL

29.1. – 3.5. 2015

Galerie Rudolfinum

Thomas Demand, Lorenz Estermann, Antony Gormley, Mariele Neudecker, Julian Opie, Jaroslav Róna, Tom Sachs, Pavla Sceranková, Thomas Schütte, Rachel Whiteread, Edwin Zwakman

Kurátor: Ladislav Kesner

Galerie Rudolfinum představuje výstavu MODEL prezentující jedenáct významných současných umělců, kteří se zabývají tvorbou skulpturálních objektů - modelů, nebo na jejich základě vytvářejí fotografie či videa. Thomas Demand, Lorenz Estermann, Antony Gormley, Mariele Neudecker, Julian Opie, Jaroslav Róna, Tom Sachs, Pavla Sceranková, Thomas Schütte, Rachel Whiteread a Edwin Zwakman prostřednictvím svých děl, jež reprezentují různá výtvarná média, měřítka a umělecké přístupy, otevírají prostor k reflexi samotného pojmu model a jeho místa v současné umělecké praxi.

Trojrozměrné modely staveb a objektů tvořily důležitou polohu sochařství již ve starověku, od doby renesance byla jejich tvorba svázána s architektonickou praxí. S nástupem modernismu došlo k emancipaci modelu od architektonického úkolu a v současném vizuálním umění se modely objevují především jako autonomní umělecká díla. Vystavená díla zviditelňují mnohotvárné vztahy mezi modelem a nějakou formou hmotné nebo imaginární reality, pokrývají obě základní polohy pojmu model – *retrospektivní*, tedy model jako *replika* čehosi, co již existuje; a *prospektivní*, kdy model vnímáme jako *návrh - prototyp* pro cosi, co má teprve vzniknout. V mnoha případech vystavená díla zahrnují obě tyto polohy. Trojrozměrné modely mají vždy dvojedinou povahu: odkazují k něčemu co model zastupuje ať již v reálném světě či v představě a přenášejí tak imaginativní projekci do jiné reality, přitom jsou to ale hmotné objekty, obdařené materiálními a estetickými kvalitami. *“Modely jsou zhmotněním imaginárních představ, jež mohou být hravé, často se v nich odráží povaha utopických či jiných světů s vlastními zákonitostmi, fungují tak jako prostředek komentáře či kritiky soudobé společnosti,”* říká kurátor výstavy Ladislav Kesner.

Německý konceptuální umělec **Thomas Demand** (1964) již během studia sochařství zkoumal výrazové možnosti, které skýtají především architektonické modely. Známými se staly jeho fotografie trojrozměrného modelu Oválné pracovny v Bílém domě. Vytvořil je během amerických prezidentských voleb v roce 2012, kdy s milimetrovou přesností pomocí předlohy – modelu, popisuje proměny vzhledu interiéru pracovny, k nimž došlo během úřadování posledních čtyř prezidentů USA. Témata Demandových děl se často dotýkají významných kulturních a sociálně politických událostí, přičemž vynikají lehkou ironickou narativností, v jejímž středu je divák poněkud znejistěn. Jako předlohu pro tvorbu pomíjivých trojrozměrných modelů z barevného papíru a lepenky si Demand vybírá mediálně známé události - výročí pádu Berlínské zdi, či tragickou událost, k níž došlo v 80. letech v koupelně hotelového pokoje, kde byl zavražděn prominentní německý politik. Demandem rekonstruované scény událostí vytvářejí napětí mezi realitou, která je konstruovaná, a skutečností,

příčem výsledný obraz reality – nebo raději její model, je velmi přesný. Jemné detaily, jakými jsou texture, či stopy po lidské činnosti však chybí. Sám autor k tomu podotýká, že když se jeho díla příliš přibližují realitě, obyčejně v tento moment tvůrčí proces zastaví. *“Nezajímá mne ani tak proces zkoumání věrnosti reality jako spíše subjektivní vnímání reality z pozice diváka,”* dodává Demand.

Německá umělkyně **Mariele Neudecker** (1965), žijící ve Velké Británii, se při vytváření modelu *Halley VI*, který je součástí expozice v Galerii Rudolfinum, inspirovala příkladem nevšedního uplatnění modulární architektury, a sice výzkumnou stanicí Halley VI situovanou v klimaticky extrémních podmínkách Antarktidy. Zmenšený 3D model polární stanice Halley VI, první plně přemístitelné výzkumné stanice na světě, umělkyně zasadila do vitríny a pomocí vody, soli a speciální chemikálie navodila v miniaturní “akvarijní” arktické krajině iluzi zamrzlého objektu. Inspiraci krajinou věčného lednu nese také instalace *There Is Always Something More Important*, představující řez ledovcem, který umělkyně vytvořila ze sklolaminátu. Skutečný ledovec, jenž je předlohou díla, Neudecker objela na psím spřežení během své měsíční cesty po Grónsku.

Britská umělkyně **Rachel Whiteread** (1963) se proslavila odléváním prostor kolem a uvnitř domů, místností a každodenních objektů, například nábytku a domácího mobiliáře. Drobné skulpturální objekty z výrazně barevné sádry, pryskyřice a bronzu sestávají z komponentů, které jsou přímým indexikálním otiskem různých zbytků obalového materiálu – lepenkových trubek, polystyrénu a krabic. Při jejich sestavování si autorka vybírá z palety prefabrikovaných, samostatně odlévaných prvků. Identita výsledných objektů se proměňuje v závislosti na vnímání každého diváka – může se jednat o skulpturální zátiší či intimně laděné instalace geometrických tvarů.

Rakouský vizuální umělec **Lorenz Estermann** (1968) staví z překližky zmenšené domy a věže, které mohou vzbuzovat dojem architektonických modelů. Těžištěm Estermannova přístupu je dekonstrukce a rekonstrukce architektury, při nichž dochází k míšení, juxtapozici a překrývání prvků skutečné architektury s čistě fiktivními elementy. Předlohou pro Estermanovy modely jsou často fotografie objektů a budov, jež zůstaly z nějakého důvodu osiřelé, nefunkční a nevyužívané. Skromné a zapomenuté objekty a stavby z konce 70. a 80. let - autobusové zastávky, benzinové pumpy, stánky, terminály, transformátory, autor převádí do podoby trojrozměrných modelů.

Přední německý sochař své generace **Thomas Schütte** (1954) tvoří modely již od roku 1980; modelářství má pevné místo v kontextu jeho rozmanité tvorby zahrnující většinu uměleckých médií. Kromě fiktivních památníků a ironických pomníků (například *Mein Grab*) nalezneme mezi jeho skulpturálními modely nejen hangár a nemocnici, které jsou zastoupeny na této výstavě, ale také další typy staveb: bunkry, věže, muzea, kancelářské budovy, celé městské čtvrti, ale také soukromé residence. V komentáři na téma mnohovýznamovosti svých modelů Schütte poznamenává: „Ne každý model se nutně dočká realizace. Jsou i modely myšlenkové, brikoláže, demonstrační modely a skulpturální náhražky. Občas mě někdo kontaktuje, že si chce nechat některý z těchto modelů postavit v reálu.“

Skulpturální tvorbě amerického umělce **Toma Sachse** (1966) dominují modely. Jedním z hlavních témat Sachsova světa surreálních modelů je kosmický program; dalším je svět moderního konzumerismu a módy. Mezi Sachsovy časté motivy patří ikony moderního a postmoderního designu,

techniky a estetiky – například model Le Corbusierova bytového projektu *Unite d’Habitation* v měřítku 1:25, model raketoplánu nebo kosmický program Apollo, vše evokuje aspirace, utopické touhy a kulturní významy těchto projektů. Model rakety *Saturn V* z bronzu a překližky si zachovává cosi z umělcovy typické „kutilské“ estetiky. Jeho modely jsou obvykle celé z lepenky, polystyrénu, dřevotřísky, lepidel a dalšího levného materiálu. Ve svých početných komentářích a rozhovorech Sachs naznačuje některé z významových souvislostí svých děl – například ironické postřehy na adresu masové spotřební kultury a kritiku její odcizující se estetiky, stejně jako glosování americké kultury a ideologie.

Obě instalace britského umělce **Antony Gormleyho** (1950), *Memes* a *Tankers*, prezentují některá z hlavních témat umělcovy skulpturální tvorby: tělo jako další prostor, rozdíl mezi subjektivní reakcí diváka a realitou objektu, konfrontace se skulpturální hmotou jako možné východisko pro ztělesněnou, empatickou reakci diváka. Současně nastolují otázku, zda a v jakém smyslu lze považovat za modely. Gormley trvá na tom, že ho zajímá primárně „budoucí“ význam slova „model“ – jako obraz utopické projekce. Dle jeho vlastních slov: „Model je pro mě to, jak funguje umění. Žádný obraz nebo objekt není absolutní, jakkoli by chtěl.“ Umělecké dílo nabízí otázku „lze to takto vnímat?“ Jeho poselství lze přeložit jako „můžeme se dívat na svět, jako by se jednalo o model?“,“ říká kurátor Ladislav Kesner.

Čtyři vystavené plastiky patřící do cyklu *Tankers* jsou sestavené z pravoúhlých objemů, jež expandují z dimenzí lidského těla, připomínají stejnou měrou těla jako architekturu. Stejně jako většina autorových děl, i tyto objekty jsou modelem svého autora, vycházejí ze zachycení prožitku v umělcově ztělesněné myslí.

Holandský umělec **Edwin Zwakman** (1969) fotografuje trojrozměrné modely, které si sám staví v ateliéru. Jeho námětem jsou často zdánlivě banální, izolované výseče holandské krajiny, měst a předměstí, stejně jako prázdné interiéry. Modely nevycházejí z konkrétního záznamu konkrétní scény nebo místa, Zwakman „rekonstruuje svět“ po paměti a pomáhá si pouze skicami. Dle jeho vlastních slov: „Všechna místa, objekty a budovy, které jsem viděl, transformuji do nových variací... Všechny své modely tvořím po paměti; nedívám se přitom na fotografie nebo podklady, používám pouze skici. Měřítko a perspektiva v mých obrazech jsou často zcela nereálné, spíše psychologické. Jeho dílo lze považovat za soustavné zkoumání vztahu mezi skutečnými a fantazijními světy, duplicitou obrazů, ale také za upozornění na konstruktivní charakter procesu vidění a proces tvorby významu v procesu vnímání. Zároveň je možné nahlížet je také jako dialog se starobyrou tradicí holandské krajinářské malby.

Mezi opakující se témata v sochařské a malířské tvorbě britského umělce **Juliana Opieho** (1958), v níž se potkávají aspekty pop artu, skulpturálního minimalismu a konceptuálního umění, patří hra s měřítkem, anonymita současného města a plastika jako model pro stavby v reálném světě. Tvar díla *Imagine You Are Driving*, které autor prezentuje ve výstavě MODEL, ze všeho nejvíce naznačuje autodráhu – zvětšený model modelu. Stejně tak jej ale můžeme vnímat i jako odkaz na skutečnou autostrádu nebo závodní okruh.

Nefigurativní skulpturální objekty se v tvorbě **Jaroslava Róny** (1957) objevují od počátku devadesátých let: první byly „archeologické“ reliéfy, na nichž figurovaly fantaskní budovy připomínající stopy dávno zaniklých civilizací. Podobně jako tyto reliéfy jsou i vystavené objekty, povětšinou odlité z bronzu, asambláží z různých drobných předmětů, kartónových a polystyrénových obalů a ateliérového odpadu. Autor je nazval „architektomy“, což je termín vypůjčený od Kazimíra

Maleviče a jeho abstraktních architektonických návrhů. Róna pojímá architekton jako volnou konceptuální a morfologickou studii pro možnou pozdější realizaci. U některých z těchto objektů je účel naznačený v názvu patrný z jejich formy, u jiných probíhá jen neurčitá asociace mezi tvarem a funkcí budovy.

Mnohé skulpturální instalace, videosochy, mobilní a kinetické objekty **Pavly Scerankové** (1980) jsou modely, nebo byly podle modelů vytvořené. Ve výstavě MODEL umělkyně prezentuje mj. dílo *Umění nezměřitelných vědeckých otázek I.*, postavené na hře subjektivních zážitků a pocitů diváka. Na první pohled neodhaluje objekt nic, než nelogickou změť dřevěné překližky nepravidelných tvarů. Je to však měřítko subjektivní vizuální a emoční zkušenosti, které dokáže dílo rozprostřít směrem k divákově mysli. *“Stačí udělat krok stranou a situace se změní. Objekt vypadá jako cizokrajná květina, lze si ho prohlížet, může zaujmout svojí divokou a vratkou konstrukcí,”* dodává autorka.

Výstava přináší reprezentativní pohled na trojrozměrné modely jako stěžejní prvek současné skulpturální tvorby, instalací a inscenované fotografie. Návštěvníkům nabízí nejen pobídku k okouzlení, spojenému s projekcí do imaginárních světů a alternativní reality, která je s modely vždy spojena, ale také příležitost k reflexi velkých témat umění, jako je vztah reality a fikce, kopie a originálu, či těla a architektury.

K výstavě vychází obsáhlý katalog s esejí kurátora Ladislava Kesnera a rozhovory s vybranými vystavujícími umělci – Antony Gormleym, Edwinem Zwakmanem, Lorenzem Estermannem, Jaroslavem Rónou.

Lektorské oddělení Galerie Rudolfinum připravilo k výstavě soubor doprovodných programů a akcí. K výstavě bude natočen krátký dokument režisérky Lucie Klímové mapující vznik a koncepci výstavy.

Kontakt pro zájemce:

Marian Pliska, pliska@rudolfinum.org, T + 420/227 059 346

MODEL

Galerie Rudolfinum 29/1 – 3/5 2015

Kurátor výstavy Ladislav Kesner

Administrace Lenka Hachlincová

Produkce David Korecký

Doprovodné programy Marian Pliska

Propagace Nikola Bukajová

Asistentka Šárka Komedová

Grafická úprava Robert V. Novák

Redakce Zuzana Kosařová

Překlady Sabina Pope, Robin Cassling

Instalace a osvětlení ZEN Design

Galerie Rudolfinum děkuje Nadačnímu fondu AVAST za laskavé poskytnutí podpory své činnosti.

Generální partner galerie

J&T Banka

Hlavní mediální partner

Lidové noviny, lidovky.cz

Mediální partneři

Radio 1, Art and Antiques, ArtMap

Vstupné

MODEL

Plné 130 Kč

Snížené 80 Kč

Vstupenka platí pro jeden volný vstup na vybraný doprovodný program.

Kontakt pro média:

Nikola Bukajová, bukajova@rudolfinum.org,

+420 227 059 205, M +420 725 365 792

Ftp server pro stažení obrazových materiálů:

<ftp://www.galerierudolfinum.cz>

login: gr-media

heslo: oud3vek2

složka: Model

Otevírací doba:

út–st, pá–ne: 10:00–18:00

čt: 10:00 –20:00

pondělí zavřeno

Adresa:

Galerie Rudolfinum

Alšovo nábřeží 12

CZ 110 01 Praha 1

T +420 227 059 205

galerie@rudolfinum.org

www.galerierudolfinum.cz